

Aflevering

VERRAAD EN VERZET

1. **Verboden**

Om de Nederlanders in bedwang te houden wordt er door de Duitsers van alles verboden.

Maak de onderstaande zinnen af en gebruik daarbij de volgende woorden:

kinderboeken – Duitsers – joodse – Koningin – verboden – radio's.

Als de de baas zijn in Nederland wordt er van alles Zoals de boeken van schrijvers. Maar ook sommige Nederlandse In "Dik Trom" staat: "Leve de En dat vinden de Duitsers niet goed en dan moeten ook nog alle worden ingeleverd.

2. **Meer verboden**



En de Duitsers verbieden nog veel meer. Jazzmuziek mag niet langer worden beluisterd. Waarom mag dat niet meer?

3. **Verzet**

Veel Nederlanders waren niet blij met al die verboden. Ze verzetten zich er tegen. Kruis aan hoe de Nederlanders zich in de tv-les verzetten.

- Gewassen kleren in de kleuren van de Nederlandse vlag buiten hangen.
- Zingen van het Duitse volkslied.
- Speldje van een dubbeltje dragen.
- Buitenzetten van een vuilniszak.
- Opplakken van spotprenten.
- Gedag zeggen tegen een Duitse soldaat.

4. **Nog meer verzet**

Ook Els verzet zich tegen de Duitse bezetter.

- a. Wat hangt Els midden in de nacht op?
- _____
- b. Waarom doet ze dit?
- _____
- c. Wat ze doet is erg gevaarlijk. Waarom?
- _____

5. **Illegale kranten**

Er werden in Nederland ook illegale kranten gedrukt en verspreid. Kijk maar eens op www.oorlogskranten.nl

- a. Wat is een illegale krant?
- _____

De illegale kranten hadden namen als: Het Volk, De Waarheid, Vrij Nederland, Het Parool en Je Maintiendrai.

- b. Kies een titel van een krant en schrijf op waarom die zo werd genoemd.
- _____
- _____
- _____

6. **Vrouwen**

Het waren vooral vrouwen die de illegale kranten rondbrachten.

- a. Geef twee redenen waarom vooral vrouwen dit deden.
- _____
- _____

- b. Waarom was het zo gevaarlijk om illegale kranten te drukken of rond te brengen?
- _____
- _____

7. **Voor het Vaderland**

Els brengt illegale kranten rond en dat loopt niet goed af.

- a. Schrijf op waarom het niet goed afloopt.
- _____
- _____
- b. Zou jij ook hebben gedaan wat Els deed? Ja / nee, want _____
- _____

8. **Geheime codes**

Sommige Nederlanders maakten in de oorlog gebruik van geheime codes om elkaar te steunen in het verzet tegen de Duitsers.

- a. Welke letter uit het alfabet gebruikten ze vooral?
- _____
- b. Wat betekende deze letter voor de Nederlanders?
- _____

A	• —	J	• — — —	S	• • •
B	— • • •	K	— • —	T	—
C	— • — •	L	• — • •	U	• • —
D	— • •	M	— —	V	• • • —
E	•	N	— •	W	• — —
F	• • — •	O	— — —	X	— • • —
G	— — •	P	• — • •	Y	— • — —
H	• • • •	Q	— — • —	Z	— • • •
I	• •	R	• — •		

- c. Welke morsecode hoort bij deze letter?

--	--	--	--

d. Er waren nog meer codes die mensen schreven op muren en ramen.

Wat betekenen de volgende letters?

OZO _____

W _____

e. Weet je ook welke persoon met "zes en een kwart" werd bedoeld? _____

f. Bedenk zelf een teken waarmee je kunt laten zien dat je het niet eens bent met de Duitse bezetters. Vergeet niet dat de Duitsers niet mogen begrijpen waarover het gaat.

Als je klaar bent, laat dan je klasgenoten raden wat je bedoelt.



9. Schooltveelbank

Bekijk de clip over "oorlogsmonumenten" op www.schooltveelbank.nl Beantwoord daarna de volgende vragen.

a. Waarom is in Putten een oorlogsmonument opgericht?

b. Wat heeft het verzet met deze gebeurtenis te maken?

c. Op www.4en5mei.nl/herinneren/oorlogsmonumenten is veel informatie te vinden over oorlogsmonumenten.

Kijk op de site of er in jouw woonplaats een oorlogsmonument is. Welke tekst staat er op het monument? _____

10. Slachtoffers

Op www.stolpersteinegemeentestadskanaal.nl staan alle joodse slachtoffers uit de gemeente Stadskanaal. De slachtoffers zijn mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden.

a. Kies op de website een familie uit die in jouw dorp heeft gewoond en noteer alle gegevens hieronder.

b. De herinneringen aan de joodse slachtoffers zijn steeds meer aan het vervagen. Er leven niet veel mensen meer die nog kunnen vertellen over hun joodse dorpsgenoten. Soms zijn er zelfs geen foto's die ons kunnen tonen hoe ze eruit zagen. De joodse slachtoffers lijken van de aardbodem



verdwenen zonder veel sporen na gelaten te hebben. Dat was natuurlijk ook de bedoeling van de nazi's. Zou jij misschien kunnen helpen de herinneringen die er nog zijn op te sporen en op papier te zetten? Dan kun je ervoor zorgen dat een belangrijk stukje geschiedenis bewaard blijft.

Opdracht: Zoek alleen of met een groepje informatie over een joodse familie uit jouw dorp. Houd bijvoorbeeld een interview met een oudere dorpsgenoot die er nog iets over kan vertellen. Neem het gesprek op en werk het later uit. Stuur je onderzoeksgegevens naar onderwijs@stolpersteinegemeentestadskanaal.nl Veel succes. Ik doe mee / ik doe helaas niet mee.

11. Nazi's

De nazi's vervolgden in heel Europa joden.

a. Hoeveel joden zijn er tijdens de Tweede Wereldoorlog vermoord door de nazi's?

0 Ongeveer 102.000

0 Ongeveer 1,5 miljoen

0 Ongeveer 6 miljoen

0 Meer dan 50 miljoen

b. Zoek de antwoorden van de volgende vragen op de website www.stolpersteinegemeentestadskanaal.nl

Hoeveel joodse slachtoffers waren er in de verschillende dorpen van de gemeente Stadskanaal?

- Stadskanaal _____
- Musselkanaal _____
- Onstwedde _____
- Mussel _____

12. Onstwedde



Op deze foto zie je de familie Menkel uit Onstwedde. Zoek op de website het antwoord op de volgende vragen.

a. Op welk adres heeft de familie Menkel gewoond?

b. Schrijf van links naar rechts de namen op van de familie Menkel. Gebruik de website weer.

c. Eén persoon staat niet op de website. Hoe zou dat kunnen denk je? _____
